

Upłynęło
2001.2020

Dr hab. Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska, prof. UMK
Instytut Badań Informacji i Komunikacji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Toruń, 20 stycznia 2020 r.

Recenzja osiągnięć Pani dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia i informatologia (obecnie nauki o komunikacji społecznej i mediach) wykonana na zlecenie Przewodniczącej Rady Dyscypliny Nauki o Komunikacji Społecznej i Mediach Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 2 grudnia 2019 r.

1. Najważniejsze fakty z życiorysu zawodowego

Dr Agata Walczak-Niewiadomska uzyskała tytuł magistra bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w 2001 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ). W 2006 r. otrzymała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia, nadany uchwałą Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 4 lipca 2006 r., na podstawie rozprawy doktorskiej *Księgozbiór i zamilowania bibliofilskie księdza Jana Sobczyńskiego w świetle jego działań społecznych i kulturalnych* (promotor prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz). Od 15 października 2001 r. do 14 stycznia 2003 r. pracowała jako młodszy bibliotekarz w Bibliotece Instytutu Artystyczno-Pedagogicznego (następnie Wydziału Artystyczno-Pedagogicznego) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (z siedzibą w Kaliszu), następnie od 1 października 2002 r. do 30 września 2006 r. jako asystent w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (KBiIN) UŁ, a od 1 października 2006 r. do chwili obecnej jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Informatologii i Bibliologii (KIiB) (do 2016 r. KBiIN) UŁ.

2. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Zgodnie z art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882 i 1311), jako główne osiągnięcie naukowe dr Agata Walczak-Niewiadomska wskazała publikację *Wczesna alfabetyzacja i jej miejsce w działalności bibliotek publicznych* (Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019).

Przedmiotem rozprawy jest wczesna alfabetyzacja dzieci najmłodszych (0-5 lat) realizowana w bibliotekach publicznych, która to problematyka nie doczekała się do tej pory syntetycznego ujęcia w polskim piśmiennictwie naukowym. Przedłożona w postępowaniu

habilitacyjnym praca niewątpliwie wypełnia lukę w refleksji teoretycznej nad tytułowym zagadnieniem. Publikacja wpisuje się w współczesny nurt literatury bibliotekoznawczej koncentrujący się wokół roli, znaczenia, funkcji i przyszłości bibliotek, zwłaszcza w odniesieniu do bibliotekarstwa powszechnego. Tłem dla rozważań teoretycznych są praktyki wdrożone w bibliotekach zagranicznych i polskich. Celem rozprawy jest „zsyntetyzowanie dotychczasowej wiedzy na ten temat, upowszechnienie koncepcji i założeń wczesnej alfabetyzacji wśród bibliotekarzy w Polsce, a tym samym zachęcenie ich do podejmowania własnych działań na rzecz wczesnej alfabetyzacji oraz właściwej obsługi bibliotecznej najmłodszych i małych użytkowników bibliotek dziecięcych oraz ich opiekunów” (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 12). Ponadto zamierzeniem Habilitantki była ocena poziomu przygotowania polskich bibliotek publicznych do potrzeb dzieci w wieku 0-5 lat w zakresie oferowanych usług, infrastruktury bibliotecznej i zgromadzonych zasobów. Praca ma zatem charakter teoretyczno-wdrożeniowo-diagnostyczny, przy czym poruszana problematyka ma wymiar interdyscyplinarny, czego dowodzi przegląd badań nad wczesną alfabetyzacją (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 17-34; 46-54).

Rozprawa składa się z 5 rozdziałów. Pierwszy ma charakter wprowadzający i prezentuje stan badań (w odniesieniu do piśmiennictwa polskiego i zagranicznego) z zakresu wczesnej alfabetyzacji. Tu też wskazano źródła pozyskania materiałów do napisania rozprawy. Kolejny porządkuje terminologię. Poza wyjaśnieniem istoty, przemian, mutacji pojęcia *literacy*, definiuje termin wczesnej alfabetyzacji (ang. *early literacy*, *emergent literacy*, *pre-literacy*), wskazuje też podobieństwa i różnice pomiędzy terminami: inicjacja literacka/czytelnicza i wczesna alfabetyzacja. Te pierwsze, wg Habilitantki, sprowadzają się do celu jaki im przyświeca, a którym jest przygotowanie człowieka do nauki czytania i pisania, odbioru i przetwarzania informacji. Podczas gdy różnica polega na czasie, kiedy te procesy się rozpoczynają (wcześniejsza w przypadku alfabetyzacji) i ich strukturze (wieloetapowa w odniesieniu do inicjacji czytelniczej). Habilitantka, bazując na literaturze przedmiotu i biorąc pod uwagę fakt różnorodnego definiowania pojęcia *emergent literacy*, pokusiła się o sformułowanie własnej definicji. W przeciwieństwie do większości przywoływanych w tekście (zob. *Wczesna alfabetyzacja...*, s. 44-45), które odnosiły się głównie do zestawu nabywanych przez dziecko kompetencji, Habilitantka zaproponowała podejście szersze, uwzględniające również proces oddziaływań na dziecko. Takie ujęcie terminu wydaje się słuszne, przy czym koresponduje z szerokim definiowaniem pojęcia

*literacy*¹. Uwaga jaką muszę sformułować w odniesieniu do zaproponowanej definicji i innych rozważań zawartych w drugim rozdziale rozprawy jest to, że mimo iż Habilitantka z jednej strony dostrzega zróżnicowanie w grupie dzieci pod względem ich potrzeb i możliwości edukacyjnych (np. dzieci z niepełnosprawnością, przynależne do mniejszości językowych) (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 66-68), wnioski jakie formułuje – za wyjątkiem jednego zdania (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 59) – odnosi wyłącznie do dzieci sprawnych (np. okres nabywania określonych kompetencji, wykaz umiejętności przedczytelniczych). Zdaję sobie sprawę, że uwzględnienie potrzeb edukacyjnych wymienionych grup skomplikowałoby proces dochodzenia do pewnych ogólnych wniosków, dlatego sędzę, że należało odnotować konieczność nieco odmiennego podejścia w odniesieniu do dzieci z niepełnosprawnością, ewentualnie sformułować postulat poszerzenia badań nad tytułowym zagadnieniem w odniesieniu do różnych typów niepełnosprawności. Zasadnicze dla dalszej części rozprawy było określenie – na podstawie źródeł amerykańskich – umiejętności przedczytelniczych oraz metod kształtowania tych umiejętności z podziałem na trzy okresy wieku dziecka (0-2 lata, 2-3 lata, 4-5 lat).

Nie do końca rozumiem zamysł rozbicia w tekście omówienia stanu badań (podrozdz. 1.1 i 2.4). Uważam też, że warto było krótko scharakteryzować etapy rozwoju człowieka w najwcześniejszym okresie życia i osadzić opisane w tekście umiejętności przedczytelnicze (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 54-58) w tym właśnie kontekście, co nadałoby rozprawie interdyscyplinarnego charakteru.

Charakter wdrożeniowy ma rozdział III, w którym na podstawie literatury przedmiotu (głównie zalecenia i wytyczne międzynarodowe i narodowe) oraz konkretnych przykładów zestawiono te elementy środowiska bibliotecznego, które mają wpływ na realizację wczesnej alfabetyzacji w bibliotece, a zatem kolekcja biblioteczna, aranżacja wnętrza i jego wyposażenie. Habilitantka opisuje różne formaty dokumentów, które adresowane są do dzieci najmłodszych. Zgadzam się, że nie ma zbyt wielu opracowań dotyczących zasobów bibliotecznych dla dzieci z niepełnosprawnością. Jednak warto było odwołać się do tych, które powstały i zazwyczaj stanowiły część publikacji poświęconych formatom dokumentów i usług bibliotecznych adresowanych do osób z niepełnosprawnością². Publikacji takich nie ma wiele, bo po pierwsze rynek wydawniczy, jeśli idzie o takie materiały jest skromny, po

¹ Por. E. Kurkowska, *Edukacja informacyjna w bibliotekach*, Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2012, s. 83-84.

² Zob. np. *Biblioteka w otoczeniu społecznym*, red. E. B. Zybert, Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2000; *Dziecko niepełnosprawne w bibliotece*, red. J. Nowicki, M. Szyszko, Warszawa: Wydawnictwo SBP, 1996; M. Fedorowicz, *Specjalne materiały czytelnicze dla osób niepełnosprawnych*, Toruń: Wydawnictwo UMK, 2002; *Improving library services to people with disabilities*, ed. C. Deines-Jones, Oxford: Chandos Publishing, 2007.

drugie w pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością, które nie nabyło kompetencji czytelniczych, poza niepełnosprawnościami sensorycznymi, z powodzeniem można wykorzystywać książki i inne materiały edukacyjne adresowane do szerokiego grona najmłodszych użytkowników. Dlatego bibliotekarze pracujący z dziećmi niepełnosprawnymi, które nie potrafią jeszcze czytać (a w przypadku niektórych niepełnosprawności – nigdy tej umiejętności nie posiadają), wykorzystują materiały edukacyjne dostępne na rynku księgarskim, a także przygotowują je samodzielnie. Nie mogę zgodzić się ze stwierdzeniem, że biblioteki publiczne w Polsce udostępniają dzieciom beletrystykę w brajlu (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 67). Biblioteki publiczne bardzo rzadko posiadają w swoich zbiorach książki brajlowskie, a przyczyna jest prozaiczna – jeden wolumin książki wydrukowanej brajlem to koszt około 200-250 zł. Przy czym formatem książek, który byłby najbardziej wskazany dla najmłodszych dzieci niewidomych są książki dotykowe (ang. *tactile books*), zaopatrzone w wypukłe ilustracje oraz bardzo krótki tekst w druku i brajlu, o których Habilitantka w rozprawie nie pisze. W dalszej części (rozd. IV) – bazując głównie na opisach praktyk bibliotecznych, w nieco mniejszym stopniu na piśmiennictwie fachowym – Autorka skupiła się na ofercie usługowej bibliotekarzy w kontekście wczesnej alfabetyzacji dzieci młodszych i nowych ról bibliotekarzy. Nie pominęła przy tym kwestii konieczności edukowania w zakresie wczesnej alfabetyzacji rodziców i opiekunów, których rola w tym procesie jest istotna, współpracy z otoczeniem zewnętrznym, i – co chyba najważniejsze – kwalifikacji bibliotekarzy niezbędnych do realizacji w placówkach bibliotecznych tytułowego zadania.

W tej części rozprawy zabrakło mi szerszego spojrzenia na bibliotekę jako instytucję odpowiedzialną społecznie, „czułą” na dokonujące się zmiany społeczne, kulturowe i technologiczne, a jednocześnie borykającą się (zwłaszcza w polskich realiach) z problemami natury infrastrukturalnej, finansowej i kadrowej. Sądzę, że postulat włączenia wczesnej alfabetyzacji do działań bibliotek publicznych, nie powinien pojawiać się w oderwaniu od refleksji nad współczesną rolą i miejscem biblioteki w społeczeństwie, a tym bardziej realnych możliwości adaptacyjnych polskich placówek.

W ostatniej części rozprawy Habilitantka przedstawiła metodologię, wyniki i analizę badań własnych, których celem było opisanie tytułowego segmentu działalności bibliotecznej i wskazanie obszarów, które wymagają udoskonalenia. Analizie poddano, opisane w dwóch poprzedzających rozdziałach, elementy niezbędne do realizacji wczesnej alfabetyzacji w bibliotekach, a zatem kolekcję biblioteczną, przestrzeń biblioteczną, wyposażenie techniczne, ofertę usługową oraz kompetencje bibliotekarzy. Podkreślić należy przejrzyste i

uporządkowane przedstawienie etapów postępowania badawczego i głównych założeń metodologicznych. W części interpretującej uzyskane wyniki zabrakło bardziej pogłębionej analizy, którą w pewnym stopniu zastąpiło jednak zakończenie rozprawy. Oczekiwałam też bardziej szczegółowego odwołania do zaprezentowanego w pierwszym rozdziale zestawu sposobów kształtowania przedczytelniczych umiejętności dzieci w wieku od 0 do 5 lat (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 56-58). Takie porównanie dałoby asumpt do określenia, na ile biblioteki uwzględniające w swojej ofercie usługi dla dzieci w wieku 0-5 lat współuczestniczą w osiągnięciu przez dziecko umiejętności przedczytelniczych.

Postulaty sformułowane przez Habilitantkę, a dotyczące poszerzenia oferty usługowej o działania z zakresu wczesnej alfabetyzacji, szerszej współpracy bibliotek z otoczeniem zewnętrznym oraz konieczności podnoszenia kwalifikacji w tym zakresie są słuszne, choć zważywszy stan polskich bibliotek, środki finansowe przeznaczane na ich modernizację oraz wynagrodzenia bibliotekarzy oscylujące wokół minimalnego, trudne do zrealizowania.

Rozprawa nie jest pozbawiona mankamentów, które nie mają wpływu na ogólną ocenę pracy, jednak nie powinny już się pojawiać w rozprawie habilitacyjnej. Najbardziej raziło mnie: posługiwanie się terminem dzieci upośledzone umysłowo, które od dawna traktowane jest jako obraźliwe i zostało zastąpione pojęciem dzieci z niepełnosprawnością intelektualną; powoływanie się na literaturę naukową za pośrednictwem portalu internetowego (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 63); powoływanie się na tekst zamieszczony w portalu internetowym (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 65); używanie pojęcia „książki słuchane” zamiast stosowanego powszechnie w bibliologii terminu „książki mówione” (ang. *talking books*) (*Wczesna alfabetyzacja...*, s. 71).

Konkludując, bez względu na wskazane wcześniej uchybienia, cele postawione w rozprawie *Wczesna alfabetyzacja i jej miejsce w działalności bibliotek publicznych* zostały osiągnięte. Za istotny wkład dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej w rozwój bibliologii i informatologii traktuję teoretyczne i empiryczne rozpoznanie do tej pory w nikłym stopniu eksplorowanego obszaru, jakim jest wczesna alfabetyzacja w bibliotekach publicznych, próbę uporządkowania terminologii w tym zakresie oraz diagnozę polskich bibliotek w zakresie realizacji wczesnej alfabetyzacji. Habilitantka, bazując na literaturze przedmiotu oraz konkretnych przykładach, określiła elementy niezbędne do prowadzenia wczesnej alfabetyzacji, a następnie wykorzystwała je do ewaluacji polskich bibliotek publicznych dla dzieci i młodzieży w tytułowym zakresie.

3. Ocena istotnej aktywności badawczej, współpracy międzynarodowej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego habilitanta zgodnie z kryteriami wymienionymi w

Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 2011, nr 196, poz.1165).

3.1. Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science (WoS) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH) oraz autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach WoS lub na liście ERIH

Jak podaje dr Agata Walczak-Niewiadomska, jest ona autorką (poza publikacją zgłoszoną jako osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym) 83 publikacji, w tym 4 wydanych przed doktoratem. Wśród 79 publikacji wydanych po doktoracie znajduje się: 1 monografia autorska, 10 współredagowanych monografii wieloautorskich, 16 artykułów naukowych (w tym 4 współautorskie), 22 rozdziały w monografiach wieloautorskich (w tym 6 współautorskich), 1 recenzja naukowa oraz 29 innych form wypowiedzi (w tym: materiały konferencyjne, spisy bibliograficzne, sprawozdania i teksty popularyzatorskie). W publikacjach współautorskich wskazano (zał. 4) procentowy udział w opracowaniu. Nie załączono oświadczeń współautorów. Siedem spośród publikacji wydanych po uzyskaniu stopnia doktora dr Agata Walczak-Niewiadomska opublikowała w języku angielskim. Dorobek publikacyjny pod względem liczby, różnorodności form publikacyjnych oraz zróżnicowania tematycznego należy ocenić wysoko. Dr Agata Walczak-Niewiadomska wymienia kilka obszarów badawczych: historię książki i bibliotek w Kaliszu, biografistykę, rozwój edukacyjny i zawodowy w obrębie bibliologii i informatologii, a także bibliotekoznawstwo.

Pierwszy z nich, również w sensie chronologicznym, reprezentowany jest przez 7 publikacji naukowych, w tym jedną monografię naukową. Problematyka historii książki i bibliotek w Kaliszu była bowiem przedmiotem opublikowanej rozprawy doktorskiej dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej.

Kolejny nurt badań, podjętych przez Habilitantkę, koncentruje się na biografistyce i jest konsekwencją jej aktywnego uczestnictwa w pracach nad *Słownikiem pracowników książki polskiej*. Oprócz artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach wieloautorskich (8), w tej części dorobku należy wymienić współredakcję wydawnictw słownikowych (2), redakcję monografii wieloautorskiej oraz autorstwo 56 biogramów w dwóch tomach *Słownika pracowników książki polskiej (Słownik pracowników książki polskiej. Suplement 3, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2010 – 6 biogramów; Słownik pracowników książki polskiej. Suplement 4, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2016 – 25 biogramów)*, *Słowniku biograficznym Wielkopolski*

południowo-wschodniej. T. 3 (Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2007 – 18 biogramów), *Wieluńskim słowniku biograficznym*. T. 2 (Wieluń: Wieluńskie Towarzystwo Naukowe, 2014 - 2 biogramy). Publikacje w tej części tematycznej dorobku Habilitantki - poza biogramami ludzi książki - dotyczą zarówno prac nad *Słownikiem pracowników książki polskiej*, jednego ze współredaktorów – prof. dr hab. Hanny Tadeusiewicz, jak i osób będących przedmiotem zamieszczanych w słowniku biogramów. Chciałabym podkreślić, że praca nad biogramami do publikacji słownikowych – choć ważna z punktu widzenia przydatności tego typu wydawnictw – nie jest „wyceniana” punktowo w ocenie dorobku naukowego badaczy, co nie umniejsza ich wkładu w rozwój dyscypliny naukowej, którą reprezentują.

Kolejna wyodrębniona tematycznie grupa publikacji dotyczy problematyki kształcenia w zakresie bibliologii i informatologii i wynika z prowadzonej działalności dydaktycznej oraz prac nad doskonaleniem programów kształcenia w wymienionym obszarze. Zagadnienia te stały się przedmiotem 4 rozdziałów w monografiach wieloautorskich oraz 1 publikacji zagranicznej. Odnoszą się one w większości do oferty dydaktycznej KBiIN UŁ.

Ostatni już blok tematyczny publikacji dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej ogniskuje się wokół zagadnień bibliotekoznawczych i jest najliczniej reprezentowany – Habilitantka przypisała tu 33 teksty, w tym między innymi 6 artykułów w czasopismach naukowych, redakcję 6 monografii wieloautorskich i 2 zeszytów materiałów konferencyjnych. W przeważającej większości dotyczą one działalności bibliotek, adresowanej do najmłodszego użytkownika, zarówno pod względem zgromadzonej kolekcji, jak i oferowanych usług, oraz usług bibliotecznych, których adresatem jest rodzina. Habilitantka „wyławia” nowe trendy w zakresie bibliotekarstwa dla dzieci, prezentując ich kontekst społeczny i środowiskowy. Poruszają one zagadnienie jeszcze nieupowszechnionych na polskim gruncie formuł bibliotecznych, jakimi są biblioteki „zabawkowe” (ang. *toy libraries*) i lekoteki (*Biblioteka jako centrum zabawek*, Przegląd Biblioteczny 2010, z. 4, s. 477-488; *Lekoteki – rehabilitacja poprzez zabawę*, Niepełnosprawność i Rehabilitacja 2015, nr 3 s. 66-77³), „czytelnictwa rodzinnego” i praktycznej realizacji sieci bibliotek „przyjaznych rodzinie” na gruncie amerykańskim (*Model biblioteki rodzinnej na przykładzie doświadczeń amerykańskich*, Przegląd Biblioteczny 2012, z. 4, s. 507-520). Wyróżnia się w tej grupie artykuł poświęcony usługom bibliotecznym dla dzieci w wieku 0-3 lat, który w odróżnieniu od wymienionych wcześniej nie miał jedynie charakteru referującego, lecz prezentował również wyniki badań

³ W załączniku 4, przedłożonej w postępowaniu habilitacyjnym dokumentacji, błędny tytuł *Rehabilitacja poprzez zabawę – działalność lekotek na świecie*.

własnych (*Niemowlak w bibliotece. Historia i perspektywy rozwoju usług w Polsce*, Toruńskie Studia Bibliologiczne 2015, nr 2, s. 115-135). Z zagadnieniem usług bibliotecznych adresowanych do rodzin z małymi dziećmi koresponduje kwestia alfabetyzacji rodzinnej (*Alfabetyzacja rodzinna – geneza i możliwości zastosowania w bibliotece publicznej*, Bibliotheca Nostra 2016, nr 1, s. 127-138), ale także usług bibliotecznych adresowanych do rodziców (*Usługi biblioteczne i edukacyjne dla rodziców w polskich bibliotekach dziecięcych*, [w:] *Projektowanie informacji w przestrzeni biblioteki*, red. B. Kamińska-Czubała, S. Skórka, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego 2017, s. 38-53).

Należy zaznaczyć, że artykuły naukowe wskazane przez Habilitantkę mają najczęściej charakter przeglądowy i choć prezentują zagadnienia nowe dla polskiej pragmatyki bibliotekarskiej, w nikłym stopniu zawierają oryginalne wyniki badań. Przy czym tam, gdzie opis takich badań stanowi część artykułu, poza jednym (*Niemowlak w bibliotece...*), brakuje szczegółowego opisu postępowania badawczego (*Biblioteka szkoły wyższej w służbie dzieciom*, [w:] *Kultura czytelnicza dzieci i młodzieży początku XXI wieku. Szkice bibliologiczne*, red. M. Antczak, A. Brzusa-Kępa, A. Walczak-Niewiadomska, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2013, s. 295-308; *Usługi biblioteczne i edukacyjne dla rodziców...*). Należy docenić wykorzystywanie zagranicznej (głównie anglosaskiej) literatury przedmiotu.

Dr Agata Walczak-Niewiadomska jest również autorką 12 tekstów o charakterze sprawozdawczym i bibliograficznym.

3.2. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Dr Agata Walczak-Niewiadomska była trzykrotnie wykonawcą grantu pozyskanego przez zespół KBiIN ze środków w ramach badań własnych UŁ (2007 r., 2008 r. i 2010 r.). Ponadto była wykonawcą w granie pozyskanym ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na lata 2007-2010 oraz w granie finansowanym przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki na lata 2012-2016. Obydwa dotyczyły przygotowania i publikacji kolejnych suplementów *Słownika pracowników książki polskiej*. Habilitanka kierowała dwoma projektami badawczymi, finansowanymi przez UŁ (2011 r. – „Biblioteki dla dzieci w Polsce przystosowanie placówek do międzynarodowych standardów bibliotekarskich”, 2012 r. – „Polskie bibliotekarstwo dziecięce w XXI wieku”) i jednym pozyskanym ze środków Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego w ramach Działania III (w V naborze wniosków) („Analiza porównawcza usług bibliotecznych dla dzieci w wieku

0-3 w Polsce i Norwegii”). Ostatni zaowocował nawiązaniem współpracy naukowej i dydaktycznej z Department of Archivistics, Library and Information Science w Oslo and Akershus University College of Applied Sciences.

3.3. Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Po uzyskaniu stopnia doktora, dr Agata Walczak-Niewiadomska wygłosiła 26 referatów na konferencjach i seminariach naukowych, w tym 3 zorganizowanych za granicą. Dziewięć z nich było efektem pracy zespołowej. Habilitantka była również zaangażowana w organizację 7 konferencji naukowych. Ten aspekt działalności dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej oceniam pod względem ilościowym oraz różnorodności tematycznej wystąpień wysoko.

3.4. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Agata Walczak-Niewiadomska jest członkiem: Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiej Sekcji Międzynarodowej Izby ds. Książek dla Młodych (IBBY) oraz International Toy Library Association.

3.5. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Działalność dydaktyczną oraz w zakresie popularyzacji nauki należy uznać za obfitą i różnorodną. Dr Agata Walczak-Niewiadomska prowadziła zajęcia dydaktyczne (wykłady, konwersatoria, seminaria, laboratoria) na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oferowanych w KBiIN UŁ (od 2016 r. KLiB) na kierunkach: informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, informacja w środowisku cyfrowym, informatologia z biznesowym językiem angielskim oraz na studiach podyplomowych. Prowadziła także zajęcia na kierunku germanistyka i filologia polska oraz w Studium Doskonalenia Menedżerów Oświaty w Kaliszu. W dorobku dydaktycznym Habilitantki znalazły się także wykłady w języku angielskim dla studentów uczelni zagranicznych (Oslo, Ryga, Opava, Budapeszt), realizowane w ramach program Erasmus i Erasmus+. Pod jej kierunkiem powstało 10 prac licencjackich. W dorobku dydaktycznym Habilitantki znajduje się także pełnienie obowiązków opiekuna roku, kierownika specjalizacji na studiach II stopnia, koordynowanie pracami zespołu ds. opracowania nowego kierunku na studiach I stopnia w KBiIN UŁ.

Dr Agata Walczak-Niewiadomska podejmowała również aktywność na polu popularyzacji nauki: koordynowała działania macierzystej jednostki podczas Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi (2015 r.) oraz Pikniku Nauki i Wiedzy UŁ (2013-2015), prezentowała wykłady podczas „Drzwi Otwartych” organizowanych na Wydziale Filologicznym w roku 2016 r., a także dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego im. T.

Kościuszki w Kaliszu (2015 r.). Ponadto wygłosiła 7 referatów na konferencjach szkoleniowych dla bibliotekarzy, seminariach i spotkaniach o charakterze popularyzatorskim. Publikowała artykuły na łamach czasopism fachowych dla bibliotekarzy w Polsce i za granicą.

3.6. Otrzymane nagrody i wyróżnienia

Dr Agata Walczak-Niewiadomska otrzymała dwie nagrody indywidualne i dwie nagrody zespołowe Rektora UŁ za działalność naukowo-badawczą (2007 r., 2008 r., 2010 r., 2016 r.) oraz nagrodę Dziekana Wydziału Filologicznego UŁ za wyróżniającą się działalność organizacyjno-dydaktyczną (2018 r.).

3.7. Inne osiągnięcia i aktywności

Dr Agata Walczak-Niewiadomska angażowała się w działalność organizacyjną na rzecz KBiN (obecnie KLiB) UŁ, jak i Wydziału Filologicznego: była członkiem komisji rekrutacyjnych na studia, przedstawicielem niesamodzielných pracowników akademickich w Radzie Wydziału Filologicznego, redagowała stronę internetową KLiB UŁ, od 2011 r. jest koordynatorem kierunkowym ds. programu ERASMUS+ i MOST w KLiB UŁ. Habilitantka od 2013 r. jest członkiem Komitetu Głównego Ogólnopolskiej Olimpiady Bibliologicznej i Informatologicznej. Ponadto od 2007 r. jest zaangażowana w działania Pracowni Słownika pracowników książki polskiej, od 2016 r. pełniąc funkcję jej kierownika. Od 2012 r. bierze udział w pracach redakcyjnych przy wydawaniu czasopisma „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum”. Aktualnie pełni funkcję zastępcy redaktora naczelnego periodyku. Dr Agata Walczak-Niewiadomska jest także współautorką ekspertyzy na temat możliwości umieszczania publikacji (wersji pełnotekstowych i/lub metadanych) w międzynarodowych i krajowych bazach danych na zlecenie Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

4. Wniosek końcowy

Wkładem dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej do bibliologii i informatologii (obecnie nauki o komunikacji społecznej i mediach) jest popularyzacja zagranicznych rozwiązań w zakresie usług bibliotecznych dla najmłodszych użytkowników na polskim gruncie. Zaprezentowany przez Habilitantkę dorobek piśmienniczy nie jest nacechowany oryginalnością, lecz prace lokujące się obszarze bibliotekoznawstwa – co oczywiste – bazują na opisie praktycznej działalności bibliotecznej, która stanowi podstawy i bodziec dla rozwoju teorii bibliotekoznawczej⁴. W bibliotekoznawczym dorobku piśmienniczym (a do tego segmentu należałoby przypisać główne osiągnięcia naukowe wskazane w postępowaniu habilitacyjnym)

⁴ Por. Z. Gaca-Dąbrowska, *Metodologiczne podstawy badań bibliotekoznawczych*, Studia o Książce 1978, t. 8, s. 267.

dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej te powiązania są bardzo widoczne. Jest prawdopodobne, że jej publikacje mogą przyczynić się do doskonalenia działalności praktycznej bibliotek, co zresztą stanowi cel bibliotekoznawstwa.

Dorobek naukowo-badawczy oraz osiągnięcia dydaktyczne i popularyzatorskie oraz w zakresie współpracy międzynarodowej dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej są różnorodne, rozłożone proporcjonalnie i interesujące merytorycznie. Habilitantka brała udział w różnych formach życia akademickiego, z powodzeniem działała w zespołach badawczych i redakcyjnych. W dorobku piśmienniczym zabrakło jednak publikacji indeksowanych w Web of Science oraz Scopus. Rozprawa przedstawiona jako główne osiągnięcie naukowe stanowi istotny wkład dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej w rozwój bibliologii i informatologii (obecnie nauki o komunikacji społecznej i mediach), którym jest syntetyczne i kompleksowe omówienie problematyki wczesnej alfabetyzacji (ang. *early literacy*, *emergent literacy*, *pre-literacy*), próba uporządkowania terminologii w tym zakresie oraz diagnoza polskich bibliotek w zakresie realizacji wczesnej alfabetyzacji.

Konkludując stwierdzam, że przedstawiony Komisji dorobek naukowo-badawczy oraz osiągnięcia dydaktyczne i popularyzatorskie oraz w zakresie współpracy międzynarodowej dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej spełniają wymogi wymieniane w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882 i 1311) i Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 2011, nr 196, poz.1165), a tym samym stanowią podstawę do nadania Habilitantce stopnia doktora habilitowanego. Popieram zatem starania dr Agaty Walczak-Niewiadomskiej o przyznanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia i informatologia (obecnie nauki o komunikacji społecznej i mediach).

Elwira Komar